

***A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság***

ítélet

A határozat száma: Pfv.I.20.910/2020/8.

A tanács tagjai: Dr. Harter Mária a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Varga Edit bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. Szlamka Gergely ügyvéd

(ügyvéd címe)

Az alperes: alperes neve

(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Horváth Péter Pál Ügyvédi Iroda

(ügyvédi iroda címe.;

ügyintéző: dr. Horváth Péter Pál ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

a felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Székesfehérvári Törvényszék

2.Pf.61/2020/11.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Bicskei Járásbíróság

1.P.20.337/2019/21.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 806.450 (nyolcszázhatyven-négyszázötven forint felülvizsgálati eljárási költséget).

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az állam javára az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 6.000.000 (hatmillió) forint feljegyzett fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2007. április 25-én közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amelyben elismerte, hogy kölcsön címén 14.900.000 forint tartozása áll fenn, és vállalta, hogy azt 2007. július 3-ig megfizeti az alperesnek. Az alperes 2012. április 5-én kézbesített levélben szólította fel a felperest tartozása megfizetésére, majd 2012. november 22-én kérte a közjegyzői okirat záradékolását. A közjegyzői okirat záradékolásával 2012. december 6-án indult meg a végrehajtás a felperes ellen. A felperes 2007. június 6-án közjegyzői okiratba

foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tett, melyben 2007. augusztus 5-ig 10.000.000 forint kölcsöntartozás megfizetésére vállalt kötelezettséget. A követelést engedményezés útján az alperes szerezte meg, a tartozás megfizetésére 2012. május 7-én kézbesített levélben szólította fel a felperest, majd 2012. november 23-án kérte a közjegyzői okirat záradékolásával a végrehajtás elrendelését a felperes ellen. A közjegyző 2013. március 21-én záradékolta a közjegyzői okiratot.

A felperes keresete, az alperes védekezése

[2] A felperes a Pp. 528.§ (2) bekezdésének a) pontjára alapított keresetében az ellene indult végrehajtások megszüntetését kérte, a végrehajtani kívánt követelés, illetve a végrehajtási jog elévülésére hivatkozással.

[3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a felperesnek megküldött fizetési felszólítások megszakították a követelés, illetve a végrehajtási jog elévülését, az elévülési időn belül kérte a végrehajtások elrendelését.

Az első- és a másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megszüntette a végrehajtásokat. Döntését azzal indokolta, hogy a fizetési felszólítások nem végrehajtási cselekmények, az elévülés megszakítására nem alkalmasak, ezért az alperes követelései elévültek.

[5] Az alperes fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és elutasította a keresetet. A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság – bár erre nem utalt kifejezetten – a Kúria BH2014.151. és BH2014.347. számon közzétett eseti döntéseiben kifejtett jogi álláspontot követte, amellyel azonban a másodfokú bíróság nem értett egyet. Álláspontja szerint az alperes követelésének elévülésére nem az 1959-es Ptk. 327.§ (1) bekezdése irányadó, a követelések teljesítésére irányuló írásbeli felszólítások az elévülést megszakították. Az 1959-es Ptk. 327.§ (3) bekezdésének alkalmazása során a jogerős, és az ítéletben megállapított teljesítési határidő elteltével végrehajthatóvá vált bírósági határozat minősül végrehajtandó határozatnak, azonban a közjegyzői okirat nem határozat, nem tekinthető a Vht. 13.§-a szerinti „végrehajtandó határozatnak”. Végrehajtási záradékolás hiányában a közjegyzői okirat nem „végrehajtható”, a végrehajthatósághoz hatósági eljárás szükséges, a feltételek hiányában a végrehajtási záradékolás meg is tagadható, önmagában a közjegyzői okiratba foglalás nem minősül bírósági igényérvényesítésnek. Az 1959-es Ptk. 327.§ (3) bekezdése alkalmazásának akkor van helye, ha az elévülést a követelés bírósági úton való érvényesítésének ténye szakította meg, illetve ha ebben az eljárásban jogerős „végrehajtható határozatot” hoztak.

[6] A jogerős ítélet indokolása kitért arra is, hogy a Kúria az előbbieken megjelölt eseti döntéseiben említett, korábban hatályban volt 1955. évi 21. tvr. (a továbbiakban: tvr.) megalkotásakor az 1959-es Ptk. még nem volt hatályban. A tvr. 49.§ (2) bekezdése akként rendelkezett, hogy a végrehajtási jog elévülése a végrehajtás alapjául szolgáló határozatban

vagy okiratban megszabott határidő leteltével kezdődik és azt a végrehajtási cselekmények nem szakítják meg, a tvr. 49. §-a azonban az 1959-es Ptk. hatályba lépésétől kezdve csupán azt tartalmazta, hogy a végrehajtási jog a végrehajtandó követeléssel együtt évül el. Az 1959-es Ptk. által a 32 év helyett bevezetett 5 éves elévülési idő miatt vált szükségessé a végrehajtási jog elévülése megszakításának lehetővé tétele, és ezt az 1959-es Ptk. kizárólag a végrehajtási cselekményekhez fűzi. Így lett a végrehajtási cselekményeknek az elévülést megszakító joghatása.

[7] A jogerős ítélet további indokai szerint a közvetlen végrehajtás útján való igényérvényesítés csupán egy további lehetőség és nem kizárólagos igényérvényesítési út az arra jogosult számára. Ha a végrehajtási cselekménynek nem minősíthető perindítás az elévülést nem szakítaná meg, akkor előállhatna az a helyzet, hogy az elévülési időn belül megindított, de az elévülési időn belül ítélettel jogerősen be nem fejezett perben az elévülési idő elteltével az alperes alappal kérhetné a kereset elutasítását az elévülésre hivatkozással.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[8] A jogerős ítélet ellen (hatályon kívül helyezése és – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása iránt) a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelése szerint a Kúria a követelés és a végrehajtási jog elévülésével összefüggésben töretlen gyakorlatot folytat, e gyakorlattal szemben fogalmazta meg tévesen álláspontját a másodfokú bíróság. A Vht. végrehajtható okiratnak tekinti mind a bíróság és a közjegyző által kiállított végrehajtási lapot, mind pedig az olyan okiratot, amelyet a bíróság vagy a közjegyző végrehajtási záradékkal látott el. Abban az esetben, ha a jogosult tartozáselismerést tartalmazó közjegyzői okirattal rendelkezik, amelynek végrehajtási záradékolásával a közvetlen végrehajtás kezdeményezhető, nehezen elképzelhető, hogy a jogosult nem él ezzel a lehetőséggel, hanem peres eljárást kezdeményez követelésének bírói megítélése és azt követően annak végrehajtása érdekében. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a végrehajtási jog elévülését megszakítja az a körülmény is, ha a végrehajtást kérő nem a követelés behajthatatlansága miatt szünetelő végrehajtás folytatását kéri, hanem az adós felszámolásának elrendelése iránt terjeszt elő kérelmet, ahogyan ez szerepel a Kúria Pfv.I.20.587/2019/8. számú határozatában is.

[9] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére irányult. Hangsúlyozta, hogy a Bírósági Határozatokban közzétett eseti döntések nem kötelezőek az alsóbb fokú bíróságok számára. A másodfokú bíróság helyesen értelmezte az 1959-es Ptk. 327.§-ában foglaltakat. Közjegyzői okiratba foglalt követeléssel rendelkező jogosult igényérvényesítési lehetőségét korlátozza az a szemlélet, hogy igényét csak a végrehajtási záradékolással a végrehajtás keretében érvényesítheti.

A Kúria döntése és jogi indokai

[10] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[11] A Pp. 406.§ (1) bekezdésében és a 424.§ (1) és (3) bekezdéseiben foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi, vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[12] A jelen felülvizsgálati eljárás annak vizsgálatára irányult, hogy a végrehajtási jog elévülése következtében indokolt-e a felperes elleni végrehajtások megszüntetése.

A Kúria fenntartja a BH2014. 151. számon közzétett Pfv.I.20.184/2013/9. számú, valamint a Pfv.I.20.360/2013/6. számú eseti döntéseit, melyekre – továbbá az alábbi indokokra – tekintettel a felvetett kérdésben az elsőfokú bíróság helyezkedett helyes álláspontra.

[13] Az 1959-es Ptk. 327.§ (1) bekezdésének megfelelően a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása – ideértve az egyezséget is –, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést. Az 1959-es Ptk. 327.§ (2) bekezdése kimondja, hogy az elévülés megszakadása, illetőleg az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik, míg a (3) bekezdés akként rendelkezik, hogy ha az elévülést megszakító eljárás során végrehajtható határozatot hoztak, az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg.

[14] Az elévülés jogintézményének jogpolitikai indoka az, hogy nem kívánatos a kötelezettet hosszú időn át bizonytalanságban hagyni a követelés érvényesítését illetően, mert az idő múlásával a követelés fennállásának vagy fenn nem állásának a bizonyítása is rendszerint lényegesen nehezebbé válik. A joggyakorlás hosszú ideig tartó elmulasztása alappal enged következtetni arra is, hogy a jogosultnak az igényhez fűződő érdeke csökkent, vagy éppenséggel megszűnt.

[15] Ez a jogpolitikai szándék motiválta azt is, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) az elévülés megszakítására vezető jogi tények közül elhagyta a „követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítást”. A módosulás indokai szerint ez a megszakítási ok ellentétes az elévülés intézményének lényegével: nem az igény érvényesítésére, hanem az igényérvényesítési idő (és az azzal járó bizonytalanság) meghosszabbítására ösztönöz. A jogbiztonságot szolgálja, ha önmagában egy ilyen aktus nem eredményezi az elévülés megszakítását.

[16] Az 1959-es Ptk. előbbiekben idézett 327.§-ának rendelkezései értelmében az elévülést megszakító négy tényező egyike a követelés bírósági úton való érvényesítése, viszont ha az elévülést megszakító eljárás során „végrehajtható határozat”-ot hoztak (amely nem azonos fogalom a Vht. 10.§-ában felsorolt „végrehajtható okiratok”-kal), az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg.

A jogerős ítéletben kifejtett állásponttól eltérően azonban nem minden követelés „az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után” kerül – kerülhet – a végrehajtás szakaszába.

[17] A közjegyzői okiratba foglalt követelés végrehajtásának feltételeit a Vht. 23/C.§-a tartalmazza. A rendelkezés (1) és (2) bekezdéseiben foglaltak szerint az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza: a) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló, vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, b) a jogosult és a kötelezett nevét, c) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, d) a teljesítés módját és határidejét; ha pedig a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.

[18] Közjegyzői okiratba foglalt követelés esetén nem „az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után” kerül sor a követelés végrehajtására. Végrehajtási záradékkal ellátható okiratok alapján közvetlenül végrehajtható követelések ugyanis az okiratban meghatározott határidő elteltével nem csupán esedékessé, hanem egyszersmind végrehajthatóvá is válnak. Az ilyen követeléseknél az elévülés kezdeteként csupán egyetlen időpont jöhet számításba: az okiratban meghatározott határidő eltelte. Mivel pedig ettől az időponttól kezdve az ilyen követelések más hatósági eljárás közbeiktatása nélkül, végrehajtás útján közvetlenül kikényszeríthetők, ezért elévülésének megszakítására az 1959-es Ptk. 327.§-ának (3) bekezdése az irányadó, azaz ha az elévülést megszakító eljárás során végrehajtható határozatot hoztak, az elévülést csak a végrehajtási cselekmények szakítják meg. Ha lehetőség van végrehajtási kényszer közvetlen alkalmazására, akkor csak a végrehajtási cselekményt lehet olyan célravezető jogérvényesítési lépésnek tekinteni, amely az elévülés megszakítását eredményezheti.

[19] A közvetlen végrehajtás alapjául szolgáló közjegyzői okirat nem végrehajtandó határozat, a közjegyzői okiratban végrehajtandó követelés szerepel. A végrehajtandó követelés elévülhet, a közjegyzői okiratba foglalt végrehajtandó követelés elévülését végrehajtási cselekmények szakíthatják meg. E körbe kell sorolni mindazokat az eljárási cselekményeket, amelyeket a követelésnek az adóstól való behajtása érdekében akár a végrehajtást kérő (például végrehajtás iránti kérelem előterjesztése), akár a végrehajtást elrendelő szerv (például bíróság, közjegyző részéről végrehajtható okirat kiállítása) végez.

[20] Az a jogosult, akinek közjegyzői okiratba foglalt végrehajtandó követelése van a kötelezettel szemben, a végrehajtás szempontjából ugyanolyan helyzetbe kerül, mint az a jogosult, aki – például peres eljárás eredményeként – rendelkezik végrehajtandó határozattal.

Ebből a szempontból a kétfajta okirat – a lényegüket tekintve – nem tér el egymástól: a végrehajtandó követelést tartalmazó közjegyzői okirat végrehajtási záradékolását követően végrehajtható okirat lesz, a bíróság végrehajtandó határozata alapján kiállított végrehajtási lap ugyancsak végrehajtható okirat. A végrehajtást tehát akár végrehajtási záradékolás útján, akár végrehajtási lap kiállításával rendelték el, a végrehajtási jog elévülését mindkét esetben a végrehajtási cselekmények szakítják – szakíthatják – meg.

[21] Az előbb kifejtettekkel ellentétes értelmezés arra vezetne, hogy a végrehajtási záradékolást követően sem a végrehajtási cselekmények szakíthatnák meg a végrehajtási jog elévülését, hanem az 1959-es Ptk. 327.§ (1) bekezdésében felsorolt jogcselekmények, így a végrehajtási jog elévülését a végrehajtási záradék (a végrehajtható okirat) kibocsátását követően továbbra is megszakítaná például az írásbeli felszólítás.

[22] A Kúria – a másodfokú bíróság által el nem fogadott – eseti döntéseiben nem rendelkezett arról, hogy a tvr. szabályaival össze nem egyeztethető – a követelések elévülésére vonatkozó – jogszabályt kellene alkalmazni. A Kúria már említett számú határozataiban a tvr.-hez fűzött kommentárban foglaltakra utalás csupán annak megerősítését szolgálta, hogy a magyar jog már évtizedekkel korábban is ismerte és alkalmazta a közvetlen végrehajtás intézményét. A másodfokú bíróság ebben félreértette az eseti döntésekben foglaltakat, amelyeket a Kúria továbbra is fenntart és követendőnek tekint.

[23] A végrehajtandó követelést tartalmazó közjegyzői okirat végrehajtási záradékolása útján a (közvetlen) végrehajtás elrendelhető. Ebben az esetben nem tűnik indokoltnak, hogy a jogosult a közvetlen végrehajtás elrendelése helyett ugyanarra a követelésre ugyanazon kötelezett ellen marasztalás iránti pert kezdeményezzen. A perindítás szükségtelen, mert a jogosult ugyanazon joghatásokat nemperes eljárás során is elérheti, azaz feleslegesen veszi igénybe a bírósági intézményrendszert. Ugyanakkor az ismertetett esetekben marasztalási per indítása nem kizárt, hiszen a követelés nem „ítélt dolog”. Így ha a jogosult valamely ok miatt mégis marasztalási pert indít, a marasztalási per megindítása akként értelmezhető, hogy a közvetlen végrehajtás számára nyitva álló lehetőségét „félretette”, tehát azzal nem kíván élni. A kötelezett az ellene indított marasztalás iránti perben védekezhet – továbbiak mellett – azzal, hogy érvénytelen a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalása (amely védekezési lehetősége egyébként az ellen hat, hogy a jogosult marasztalási pert indítson, hiszen a jogosult ezzel lehetőséget teremt a kötelezett számára az érvénytelenségi kifogás előterjesztésére, ahelyett hogy a közvetlen végrehajtás elrendelését kérné).

Az előbbieket szerinti marasztalási perben azt, hogy a követelés elévült-e nem a közvetlen végrehajtás szempontjából kell megítélni: a perben az elévülés megszakadására az 1959-es Ptk. 327. § (1) bekezdése irányadó. Amennyiben a marasztalási per a jogosultnak kedvező eredménnyel zárul, a jogosult a végrehajtás elrendelése feltételeinek fennállása esetén kérheti a kötelezettet marasztaló bírósági határozat végrehajtását. A marasztalási perben hozott bírósági határozat végrehajtásának nem akadályozza az, hogy a jogosult nem kívánt élni a közvetlen végrehajtás lehetőségével.

[24] Az iratanyagban fellelhető két közjegyzői okirat tartalmaz utalást arra, hogy végrehajtási záradékolás útján lehetőség van a közjegyzői okiratokban foglaltak bírósági végrehajtására. Ez a lehetőség az alperes előtt is ismert volt, hiszen utóbb kezdeményezte is a közvetlen végrehajtások elrendelését a felperes ellen, viszont ezt az elévülési időn túl tette meg. A jelen határozatban, valamint a már említett számú kúriai eseti döntésekben kifejtetteknek megfelelően az alperesnek az elévülési időn belül kellett volna a közvetlen végrehajtás lehetőségével élnie, nem írásbeli felszólítást küldenie a felperesnek.

[25] A kifejtettekből következően a Kúria a Pp. 424.§ (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Záró rész

[26] A Kúria a Pp. 405.§ (1) bekezdése értelmében alkalmazott Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alperest a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A perköltség összegének meghatározása során figyelemmel volt arra, hogy a felperes a felülvizsgálati eljárásra kért felszámítani költségösszeget, a fellebbezési eljárásra vonatkozóan ilyen igényt nem jelölt meg és a Pp. 82. § (3) bekezdése értelmében a felszámítani elmulasztott költséget a fél javára nem lehet figyelembe venni. A megítélt perköltség összeg meghatározásánál a Kúria tekintetbe vette a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1), (5), valamint 4/A.§ (1) bekezdésében foglaltakat.

[27] Az alperes személyes költségfeljegyzési joga folytán feljegyzett 2.500.000 forint fellebbezési és 3.500.000 forint felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére köteles az állam javára az állami adó és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján felhívott, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésében foglaltak szerint.

Budapest, 2021. július 7.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Varga Edit s.k. bíró